

jena je kvalifikacija in starost učiteljstva. Posebna skrb pa je posvečena onim šolam, ki so po prevratu doživele hude narodnostne sunki, to je v prvi vrsti šolstvo slovaško, podkarpatsko in pa manjšinsko.

Oddelek nemškega šolstva

je stavljen povdarek na razliko med staro in novo šolo. Ima 6 pododdelkov: 1. Spominu J. J. Pestalozzija. 2. Literatura o novi šoli. 3. Materinsko šolstvo. 4. Povzdigi in razčlenitve prosvetnih ustanov v podeželski občini. 5. Koncentracija: a) Božič na enorazrednici, b) domoznastvo v meščanski šoli, c) zdravstvo na meščanski šoli in skrb za zatiranje alkoholizma, d) Stifterova hiša v gozdu, e) izdelovanje pohištva v Šumavi, f) reka Laba, g) goslarstvu v Hebu. 6. Delovna združenja v smislu domoznastva: a) brnske šole, b) jezikovni otok v Jiglavu, c) premožovni kraj na meji Moravske in Slezke, d) Praded, e) Kravarsko, f) Orliške gore, g) Krkonoši, h) Slovaško.

Oddelek madžarskega šolstva

ponazaruje zaposlitev madžarskega prebivalstva na Slovaškem, in prvi vrsti kmetijstvo, ribarstvo in čebelarstvo. Življenje madžarskega naroda je podano z našivki, kroji, domačo obrtjo itd. Poleg tega so razstavljena tudi druga dela učencev, pisarni in ročni izdelki, risbe, fotografije šolskih poslopij in pokrajin.

Poljski oddelek

razstavlja zemljevid češkoslovaške Slezije, na katerem so označene vse vrste poljske šole. Zraven so razstavljene fotografije in diapozitivi šolskih poslopij in slik iz šolskega življenja, dela učencev iz posameznih predmetov, izdelki deških in dekliških ročnih del, ki so jih izgotovili pri literarnih predmetih.

Oddelek za opremo učilnic

razstavlja šolsko opremo, posebno različne vrste in tipe šolskih klopi, ki se izdelujejo na Češkem. V paviljonu so nameščeni trije projekcijski aparati, ki kažejo slike iz vseh panog narodnega šolstva vseh narodov, ki žive v češki republiki, prav tako tudi slike iz zdravstvenega in socialnega skrbstva za mladino. Ker pa se življenje po sedanjih šolah ne da zadostno ponazoriti le z izdelki učencev, zato je priskočil na pomoč moderni film, ki je ovekovčel pomembne scene iz šolskega življenja in ki se na razstavi tudi predvaja. Prvi film prikazuje vpliv J. A. Komenskoga na razvoj češkoslovaškega šolstva. Uvod prikazuje ločitev Komenskoga od svoje domovine, njegovo prerokbo o samostojnosti češkega naroda, prizore iz stare šole, prizore iz sedanje šole materinske, osnovne in meščanske, pouk v raznih predmetih, pouk v prirodi, izprehode, obiske industrijskih naprav. Drugi film kaže osnovne in meščanske šole nemške in konča s prošlavo spomina J. J. Pestalozzija. Tem slede prizori iz poljskih in madžarskih šol. Tretji film nas pouči o delovanju družbe za proučevanje otrok in nam ponazarja skrb za mladino s telesnimi in duševnimi napakami.

Šolstvo glavnega mesta Prage ima svojo posebno razstavo, ki je nameščena v pritličju paviljona praškega. Prav tako imajo brnske šole svojo posebno razstavo v prvem nadstropju brnskega paviljona. Ta razstava ima najlepše izdelke učencev in obenem najzornjšo opremo vseh vrst šol.

Šolski vrt

je vzorno urejen in obdelan na ploski 15 arov s 15 oddelki in se nahaja zraven paviljona za stavbarstvo in v sosesčini vrtnarske razstave.

VIII. Glavna skupščina UJU v Mariboru.

Velika udeležba iz vseh krajev države. — Radi Radičeve smrti skrajšan program. — Zaključek že v soboto zvečer.

Letošnja glavna skupščina se je vršila pod vtisom Radičeve smrti. Zagrebško poverjenstvo je že v četrtek brzojavilo drugim poverjenstvom, naj bi se glavna skupščina prelozila, a je to bilo nemogoče, ker so bili mnogi delegati iz južnih krajev države že na potu. Radi tega je moral glavni odbor sklepati, kako bi se dalo izvršiti vsaj najvažnejše.

Seja glavnega odbora

se je vršila, kakor je bilo v programu javljeno ob 9. uri dopoldne. Manjkali pa so na seji beograjski in splitski člani glavnega odbora.

Predsednik Petrović se je v uvodnih besedah spominjal smrti velikega voditelja in učitelja hrvatskega naroda Stjepana Radića in omenil, da je ta žalostni dogodek dovedel UJU do tega, da mora glavni odbor sklepati o izpremembi dnevnega reda. V počaščenje spomina Radičevega so poslušali člani glavnega odbora predsednikov govor, stoje in nato vzkliknili: »Slava mu!«

Sklepi glavnega odbora.

Glavni odbor je pričel nato sklepati v liko naj bi se skrčil program skupščine in katere važnejše zadeve naj bi se rešile. Po kratki debati so se zjedini na sledeče:

Predsednik naj ima namesto svojega nagovora ob otvoritvi skupščine, spominski govor na Radića. — Pokojnikovi rodbini se pošlje iz skupščine sožalna brzojavka, a pogreba se udeležijo 10 članska deputacija UJU pod vodstvom tov. Vlade Petrovića. Za ljubljansko poverjenstvo sta bila določena v to deputacijo tov. Lapajne in Kobal.

Te uganke ni bilo mogoče rešiti na delegaciji.

Neki tovariš iz Beograda, ki živi z rod bino vred v podstrešju, je prosil organizacijo podpore. Delegacija se je prvi trenutek smejala, a se je potem zresnila. Nekateri so videli politični moment, drugi so videli organizacijskega.

Ne vemo, kako se bo stvar rešila. Po zabili pa smo, da je pismo govorilo o pomankanju. Ne en sam delegat ni povdaril, naj bi se pomagalo zaradi stiske. Kje je ljubezen do bližnjega? Kam hoče vzgoja, če zavrzne svoje temeljne resnice?

Nismo se smejali bedi, a zdi se mi, da smo frivolno govorili o njej.

Veste, kaj je Rotary club? To je organizacija, ki jo imajo zadnja leta po vseh mestih, kjerkoli je kaj industrijalcev in trgovcev. V teh klubih se shajajo in posvetujejo o svojih stvarih. Namen jim je, dvigniti izobrazbo in sposobnost industrijskega in trgovskega sveta. Torej nekaki samoizobraževalni krožki!

Kako bi mi pognali idejo takega Rotary kluba, če bi imeli ona sredstva, ki jih imajo industrijalci in trgovci!

Družboslovje pravi, da v družbi ni miru. Načelu konservatizma se upira načelo napredka, progressa. Zato pa: panta rei — vse teče! Z drugo besedo: razvoj gre svojo pot in se ne meni za one, ki bi radi ustavili kolesje.

Samo pri nas ne bi smeli imeti napredka. Kolovozi naše organizacije so tako izredno dobri, da so vozili po njih zelo uspešno že pred petdesetimi leti. Ni to neoporečen dokaz njih vrlin?

Ali pa je treba stisniti nekoliko zavore, ker učiteljstvo že itak vidi za petdeset let

dne se je zbralo v zborovalni dvorani nad 1200 udeležencev iz vseh krajev naše domovine, ki so zasedli povečini galerije, kajti v dvorano so imeli vstop le pooblašeni delegati.

Verifikacija pooblastil.

Že pred 15. uro so začeli tajniki posameznih poverjenstev pregledovati pooblastila posameznih delegatov in ob otvoritvi glavne skupščine je bilo ugotovljeno, da se je udeležilo 136 društev z 280 delegati. Ker je pa prispelo mnogo delegatov šele s popoldanskimi vlaki, so se mogli isti udeležiti skupščine šele, ko je bila ponovno odprta ob 17. uri in je bilo tedaj navzočih nad 500 delegatov.

Otvoritev glavne skupščine.

Ker se je pregledovanje pooblastil vleklo, je mogel predsednik tov. Petrović otvoriti glavno skupščino šele ob 16.16. Že ob prvih besedah predsednika je pričela opozicija motiti njegov govor z ostrimi medklici. Že je izgledalo, da se bo vršila skupščina na isti žalosten način kot v Skoplju, kjer je opozicija s svojim nastopom prepredila vse resno delo. — Toda ko je tov. Petrović omenil smrt Stjepana Radića, so burni medklici utihli in vsi prisotni so stoje poslušali

govor predsednika.

Tov. Petrović je takoj v začetku omenil, da zagrebško poverjenstvo ni imelo pokrajinske skupščine radi velike žalosti, ki je bila prizadeta hrvatskemu narodu s smrtjo Stjepana Radića. Toda žalost Hrvatov je tudi naša žalost, ker je bil z Radićem položen v grob učitelj in voditelj vsega kmetijskega ljudstva v naši domovini. On je dobro poznal kmeta, a poznal je tudi svoj narod. — »Slava!«

Sožalna brzojavka Radičevi rodbini.

Skupščina je nato sprejela predlog, naj se pošlje rodbini pokojnega Stjepana Radića sledeča brzojavka: Glavna letna skupščina UJU dne 11. avgusta v Mariboru Vam izreka v globoki žalosti nad nesrečo, ki je zadela Vas in ves jugoslovanski narod s smrtjo velikega patriota in prosvetitelja, bivšega ministra prosvete Stjepana Radića, globoko sožalje, neumrljivemu pokojniku pa najvišje priznanje in spoštovanje. Hvala in slava Stjepanu Radiću. — Predsednik UJU Vlada Petrović.

Volitev odsekov in zapisničarjev.

Pred volitvami posameznih odsekov je bila prečitana tudi pozdravna brzojavka, ki je bila poslana Nj. V. Kralju in jo je skupščina z velikim odobravanjem soglasno sprejela.

Predsednik je nato prečital imena delegatov, ki jih je glavni odbor predlagal v posamezne odseke. Skupščina je predlog sprejela in ko so bili izvoljeni še zapisničarji in overovalci zapisnika, je predsednik pozval odseke, naj prične s svojim delom in prikinil skupščino.

Nadaljni potek skupščine.

Ob 17. se je zopet začelo prekinjeno zborovanje. Prvi je poročal v imenu odbeka za pravila tov. Škavić in predlagal, da se stavi debata o spremembi pravil z dnevnega reda. Njegov predlog je bil soglasno sprejet. — Odelek za proračun je sprejel z vsemi glasovi proti nemu predlog, naj se članarina zniža od 15 na 10 Din, a proračun naj se objavi vsaj 1 mesec pred skupščino v »Narodni prosveti«.

Glede nabiranja za Jugoslovanski Djački dom je bil odelek za proračun mnenja, naj se organizira zbirka prostovoljnih prispevkov po vseh poverjenstvih in društvih in naj se prispevki za istega ne vnašajo v redno članarino.

Vsi predlogi tega odbeka so bili soglasno sprejeti.

JOSIP DOLGAN:

Učni načrt kmetijske delovne šole.

II. razred.

Seme: Kožica; škrob; kalica; koliko semen je skalilo od 100 zrn; katero seme ima več ali manj škroba; od katerega semena dobi kal več hrane; katere kal dlje časa jemlje hrano iz semena; kje postane list zelen; koliko kalčnih listov ima vsako seme; odkod dobi rastlina potem hrano; čistilnik za seme; od dobrega semena dobro seme.

Radodarnost: Revezu so dali seme za setev; pomagali so pri setvi in saditvi; zorali so mu; trdosrčnost.

Kunci: Po hlevu; po vrtu; v zabojih; v kunjih hlevčkih; najboljši zrak; največ prostora; vrste kuncev po velikosti, usseh in barvi; hrana; goli mladiči; dobra mati; mokra trava; napetost; trava iz mokrih travnikov; metljivost; psi in mačke; teža; cena; korist.

Ptice: Lastavice; škorce; postovke; kosi; strnadi; slavci; sinice; škrijanci; ščinkovci; mali srakoper; veliki srakoper; kje gnezdi; kako so narejena gnezda; iz česa; samec; samica; znašanje; jajčeca; velikost in barva; mladi ptički; goli in slepi; mišja dlaka; v palčkah; z čim krmi samica mladiče; korist; nežnost; usmiljenje; ljubezen do ptič; ptiči po mestih; krutost in surovost.

Apno: Apnenec; apnenica; apneničarji; težko delo; kje delajo apnenice; drva; koliko časa gori; živo apno; pepel; kdo je gošpodar apna; cena kvintalu; kako gasijo apno; jame za apno; rabo; lepljivost; žveplena kislina na apno; žveplena kislina na apnenec; oglenčeva kislina; žveplena kislina na starem ometu ali beležu; odkod je prišla oglenčeva kislina v omet; apno kot gnojilo; po katerih travnikih so gnojili z apnom.

Na to se je razvila tudi precejšnja debata o Internacionalni federaciji učiteljskih združenj, katere član je tudi naše združenje, in so jo nekateri delegati smatrali za dobro, drugi pa za slabo ustanovo. Opozicija je očitala glavnemu odboru, da je včlanil UJU v Internac. federacijo brez pooblastila članstva.

K besedi se je javil tudi znani vodja opozicije tov. Todorović, ki je v kratkih besedah grajal postopanje vodstva. Delo izvršnega odbora ni po njegovem mnenju pravilno, ker hoče z novimi pravili podvreči vso organizacijo edino svojemu vplivu. Če noče izvršni odbor razpada organizacije, naj postopa po resoluciji slovenskega učiteljstva.

Tov. Hreščak, ki je obrazložil stališče slov. učiteljstva z ozirom na resolucijo glede spremembe pravil, je povdarjal, da pridejo vsi spori osebni in načelni do izraza na glavnih skupščinah in ovirajo, oziroma sploh preprečajo resno delo. Če se hočemo izogniti takim incidentom na glavnih skupščinah, je treba spremeniti pravila v smislu resolucije, ki jo je sprejel slov. učiteljstvo na svoji zadnji pokrajinski skupščini. Spori naj se poravnajo doma in ne na glavnih skupščinah. To pa je mogoče le, če je stanovska organizacija zgrajena na federativni podlagi. Velik aplavz, ki ga je žel tov. Hreščak za svoja izvajanja, priča, da so vsi delegati za spremembo pravil v našem smislu — le žal, da se o pravilih ni razpravljalo na sedanji skupščini. Za tem je prečital tudi verifikacijski odbor svoje poročilo, ki je bilo soglasno sprejeto. Kot zadnji je poročal referent odbeka za »Izveštaje«, ki je predlagal, da naj skupščina sprejme izveštaj v celoti. Glasovanje se je vršilo na znani način — z nekoliko glasovi »Prima se!« je bil izveštaj sprejet.

Zaključek skupščine.

S tem je bilo končano delo, ki ga je imela rešiti skupščina. Predsednik tov. Petrović se je z lepimi besedami zahvalil Mariborskemu učiteljskemu društvu, ki je storilo vse, kar je bilo v njegovi moči, da se izvrši skupščina čim dostojnejše. Gostom je pripravilo mariborsko učiteljstvo vse udobnosti, ki jih je mogoče ob takih prilikah pripraviti, za kar mu bo učiteljstvo iz vse države zelo hvaležno. Ob 19. uri zaključil nato predsednik skupščino.

Izleti gostov.

Po končani skupščini so se gostje v več skupinah udeležili izletov, v Rogaško Slatino, električno centralo na Fali, na Bled, a nekateri so se odpeljali tudi v Gradec in na Dunaj.

Razstava.

Veliko pozornost vsega učiteljstva je zbudila razstava, ki je bila prirejena na II. dekliški meščanski šoli v Cankarjevi ulici. Mladinska literatura je bila razstavljena pod devizo »Kaj čita naša mladina.« Razstavljene so bile srbske, hrvatske in slovenske mladinske knjige, ki so v celoti nudile pestro sliko in si je mogel marsikdo napisati naslove posameznih knjig, ki jih še nima v šolski knjižnici.

Pod naslovom »Otrok in ne snov« je bilo razstavljenih mnogo knjig in revij o delovni šoli in šolski reformi sploh. Ogronna, skoro izključno nemška literatura o šolski reformi nam kaže pot, ki jo ima naše šolstvo še pred seboj.

Deška meščanska šola je razstavila izdelke deških ročnih del. Veliko število izdelkov iz lesa, ilovice, lepenke, palčic itd. priča, kako lepi uspehi se lahko dosežejo z marljivim in sistematičnim delom. Vse slovensko učiteljstvo mora biti hvaležno za trud, ki ga je imelo Mariborsko uč. društvo, da je nudilo našim tovarišem iz južnih krajev toliko lepega in prijetnega, da se bodo z veseljem spominjali na Slovenijo. V. M.

Čebele: Matica, delavke in troti; oblika; želo; glava; oči; tipalnice; usta; krila; oprsje; noge; zadek; obročki; po katerih cvetlicah letajo; nektar pijejo; cvetni prah na nogah; vosek; prenašajo prah od cvetice do cvetice; roj; matica v roju; stara in mlada matica; satje za delavke, trote in matico; roj iz novega panja; ali je več čebel v novem ali starem panju; orodje pri rojih; amerikanski panj; ali je v panju ostalo še kaj medu od lanskega leta.

Pašnik: Ali so ga kaj izboljšali; gromovje; s čim se gnoji; kakšna trava raste; ali so listi sočni ali trdi; ali je boljši skupni ali zasebni pašnik; čigava živina se pase; koliko jo je; ali prižene vsak svojo živino; skupni pastir; zakaj nimajo skupnega pastirja; zakaj ne pasejo; otroci kot pastirji; ravnanje z živino; sirovosti; kako bi lahko delali tudi dobro; čitanje na paši; vesela živina; gibanje; zrak; svetloba.

Sadno drevje: Cvetje; čaša; cvetni listi; prašniki; pestiči; cvetišče; iz česa se dela sad; ali je dosti cvetja; vreme; cvetoder; škropljenje z galico; letina; kateri sad bo obrodil; kateri ne bo obrodil; kateri je tudi lani obrodil, kateri ne; katero drevo je letos preveč obrodilo; vse cvetje se ne razvije v sad; zelene mladike; popek za listom; lepota; katerega drevesa cvetje je najlepše in najbolj dišeče.

Delo: Delo povsod; kaj bi bilo brez dela; kmet dela tudi za druge; kdo zaničuje delo; kdo nič ne dela; kdo dela le malo; spoštovanje do dela.

Čas je zlato: Vreme spomladi; vse ob pravem času; kdor zamudi čas; v šoli treba uporabiti vsak čas.

(Dalje prihodnjič.)

J. C. KOTAR drogerija, parfumerija
Ljubljana, Sv. Petra c. 19